

Afwegingskader onderwijs of jeugdhulp

Inleiding

De doelstelling van de [Rijksoverheid](#) is: elke leerling krijgt een passende onderwijsplek, liefst zo thuisnabij mogelijk op een reguliere VO-school en als het nodig is op een speciale school. Ondersteuning moet op maat zijn en aansluiten bij mogelijkheden en onderwijsbehoefte van leerlingen in plaats van bij diens beperkingen. Geen leerling mag thuis zitten.

Dat vraagt een zo duidelijke mogelijke verdeling van de verantwoordelijkheid van de school en het SWV. Ook moet helder zijn wanneer Jeugdhulp in beeld is en de gemeente haar verantwoordelijkheid moet nemen. Dit afwegingskader gaat hierop in en is als volgt opgebouwd:

1. Eerst worden de verantwoordelijkheden van de school, het samenwerkingsverband (SWV) en gemeente vanuit wettelijke kaders samengevat.
2. Onderwijs en jeugdhulp ontmoeten elkaar rond de extra ondersteuning die een leerling nodig heeft. Dit veld is complex en wordt schematisch uitgewerkt
3. Om het gesprek met elkaar te voeren zijn mogelijke vragen voor het gezamenlijke gesprek opgesteld.

Bij dit kader horen drie bijlagen. In de eerste bijlage (via de website te raadplegen) staat een [overzicht van de basis- en extra ondersteuning binnen het RefSVO](#). Het RefSVO heeft dit in overleg met de scholen vastgesteld en beschreven in het Ondersteuningsplan van het RefSVO. De tweede bijlage is onderaan dit document toegevoegd en bevat een overzicht van aandachtspunten voor jeugdhulp. De derde bijlage biedt een handreiking ter voorbereiding op het gesprek tussen school (SWV) en gemeente.

1. Verantwoordelijkheden van schoolbestuur, samenwerkingsverband (SWV) en gemeenten

Het [schoolbestuur](#) moet zich houden aan:

- a. [Wet voortgezet onderwijs \(WVO\)](#). De WVO beschrijft de wettelijke voorschriften voor de vo-school t.a.v. het SWV: In de schoolgids moet vermeld staan bij welke SWV de school is aangesloten. De wet beschrijft de verplichting aangesloten te zijn bij een SWV en noemt de taken van het SWV. In de wet staat ook hoe een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) moet worden aangevraagd, er worden onderdelen beschreven van de bekostiging van het SWV en er wordt informatie gegeven over grensverkeer.
- b. [Zorgplicht](#). Het bevoegd gezag heeft zorgplicht. Dit betekent dat het een passende onderwijsplek moet zoeken voor een aangemelde leerling op één van de scholen van het bevoegd gezag, een andere (speciale) vo-school of een speciale school.
- c. [Basisondersteuning](#). De school is verplicht tot het bieden van basisondersteuning. Scholen in een SWV bepalen samen de inhoud van de basisondersteuning. Basisondersteuning bestaat in ieder geval uit basiskwaliteit (zie [onderzoekskader onderwijsinspectie](#)) mogelijk aangevuld met ondersteuning binnen de basiskwaliteit. De kwaliteit van de basisondersteuning moet voldoen aan de normen van de Onderwijsinspectie.
- d. [Extra ondersteuning](#). In het Schoolondersteuningsprofiel beschrijft de school onder andere hoe de extra ondersteuning aan leerlingen is vormgegeven. Voor leerlingen die extra ondersteuning ontvangen, schrijft de school een ontwikkelingsperspectief en ontwikkelingsperspectiefplan.

De verschillende wettelijke taken van een [samenwerkingsverband](#) zijn:

- a. Vaststellen van een [ondersteuningsplan](#);
- b. Verdelen en toewijzen van [ondersteuningsmiddelen](#) voor de aangesloten scholen;
- c. Beoordelen van een aanvraag voor een [toelaatbaarheidsverklaring](#) (TLV) voor het speciaal onderwijs en praktijkonderwijs en het afgeven daarvan. Aan de afgifte van de TLV is een passende bekostigingscategorie toegevoegd¹.

¹ Er zijn drie bekostigingscategorieën: VSO/laag (categorie 1), VSO/midden (categorie 2) en VSO/hoog (categorie 3). Jaarlijks wordt in het bekostigingsbesluit van het Ministerie bepaald welk bedrag bij een bekostigingscategorie hoort. Op basis van dit bedrag worden speciale scholen en samenwerkingsverbanden bekostigd. Uitgangspunt van deze bekostiging is het aantal leerlingen met een bepaalde bekostigingscategorie op 1 oktober 2012. De algemene regel is: VSO/laag betreft ZML (zeer moeilijk lerend, ZMOK (zeer moeilijk opvoedbaar/cluster 4) en LZK (langdurig ziek); VSO/hoog: EMB (ernstig meervoudig beperkt)

- d. Samen met de scholen zorgdragen voor een passende onderwijsplek van een leerling;
- e. Adviseren over de ondersteuningsbehoefte van een leerling, op verzoek van het bevoegd gezag van een school.

De **gemeenten** moeten zich in hun beleid richten op²:

- o versterking van het probleemoplossend vermogen van kinderen en jongeren, hun ouders en sociale omgeving;
- o bevordering van de opvoedcapaciteiten van de ouders en de sociale omgeving;
- o preventie en vroegsignalering;
- o het tijdig bieden van de juiste hulp op maat;
- o effectieve en efficiënte samenwerking rond gezinnen.

De verantwoordelijkheid van de gemeenten bestaat onder meer uit de volgende taken:

- o het versterken van het opvoedkundig klimaat in gezinnen, wijken, buurten, scholen en kinderopvang;
- o het voorzien in een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van jeugdhulp;
- o het adviseren over en het bepalen en inzetten van de aangewezen vorm van jeugdhulp;
- o het adviseren van professionals met zorgen over een kind;
- o het adviseren van kinderen en jongeren met vragen en problemen;
- o het doen van een verzoek tot onderzoek bij de Raad voor de Kinderbescherming als een kinderschermingsmaatregel nodig is;
- o het compenseren van beperkingen in de zelfredzaamheid en de maatschappelijke participatie van kinderen en jongeren;
- o het voorzien in een toereikend aanbod van gecertificeerde instellingen;
- o het voorzien in maatregelen om kindermishandeling te voorkomen.

In de Jeugdwet is de verantwoordelijkheid van de gemeenten uitgebreid met:

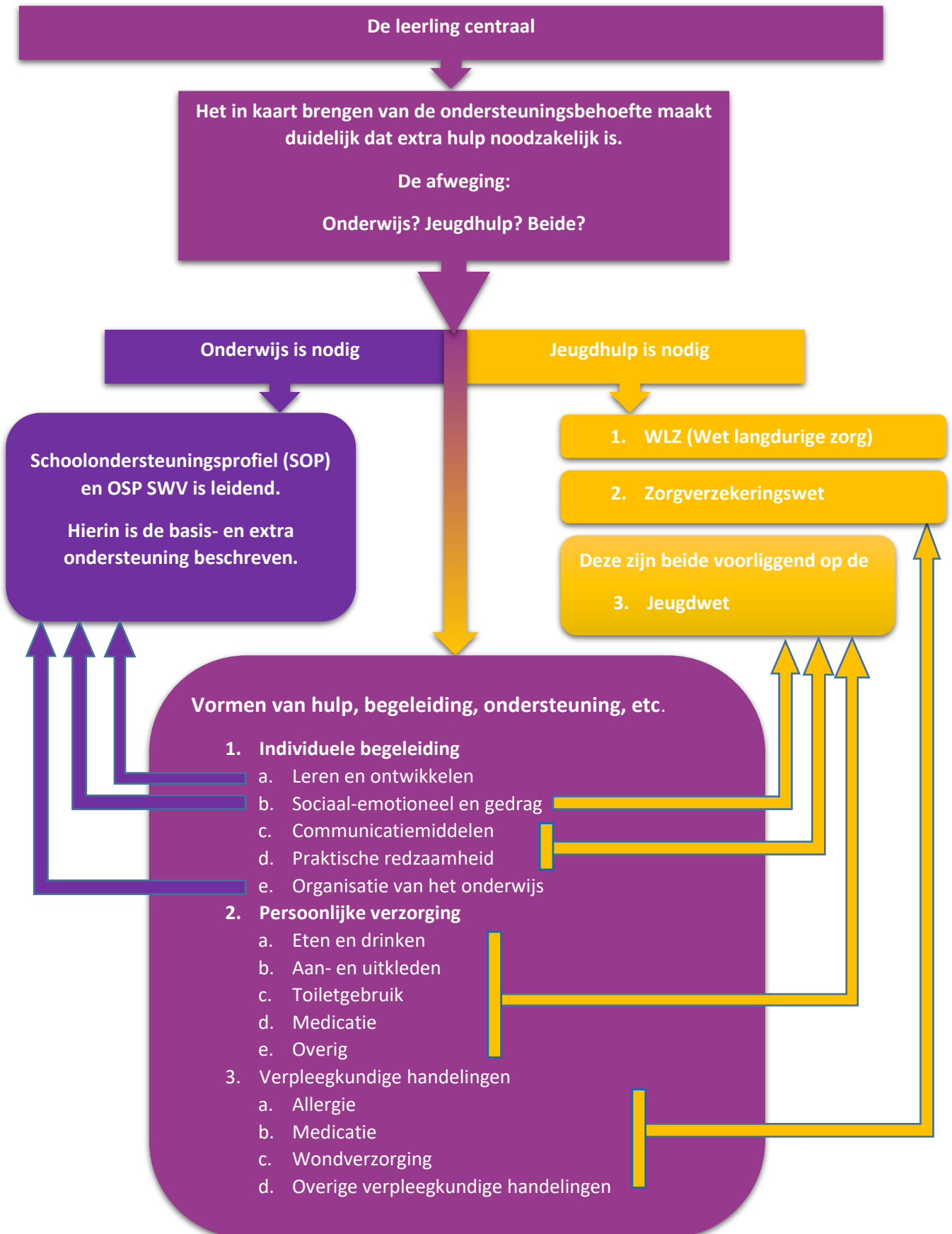
- o de provinciale (geïndiceerde) jeugdzorg;
- o de gesloten jeugdzorg, geestelijke gezondheidzorg voor kinderen en jongeren (jeugd-ggz);
- o zorg voor jeugd met een lichte verstandelijke beperking (jeugd-lvb);
- o ggz in het kader van het jeugdstrafrecht (forensische zorg), jeugdbescherming en jeugdreclassering.

2. Extra ondersteuning: Hoe gaan we dat regelen?

De ondersteuningsbehoefte van een leerling kan inzet van extra ondersteuning noodzakelijk maken. Er kan zowel sprake zijn van extra ondersteuningsbehoefte aan de onderwijs- als aan de jeugdhulpkant. In dat geval moet bepaald worden of onderwijs dan wel jeugdhulp vóórliggend is en hoe de extra ondersteuning onderwijs zich inhoudelijk verhoudt tot de extra ondersteuning jeugdhulp. Het antwoord op deze vraag bepaalt waar de verantwoordelijkheden liggen en op welke manier er wordt gezorgd voor bekostiging.

---

² <https://www.nij.nl/Jeugdwet>

Bijlage

Overzicht van aandachtspunten bij jeugdhulp

Waarvoor is extra ondersteuning nodig?

Aspecten van jeugdhulp		
1. Individuele begeleiding		
a. Leren en ontwikkelen		
b. Emotioneel-sociaal en gedrag		
o Hulp met overgangsmomenten		
o Hulp bij contactname met leeftijdgenoten binnen en buiten de klas		
o Begeleiding individueel bij deelname aan groepsactiviteiten		
o Permanent toezicht en/ of begeleiding individueel bij pauzetime		
o Hulp bij contactname met volwassenen		
o Feedback op gewenst gedrag geven		
o Hulp bij planning en structuur		
o Toezicht i.v.m. mogelijke overprikkeling ("lezen" van de leerling)		
o Begeleiding individueel ter voorkoming van mogelijke escalatie		
o Tiedig bieden van een time-out		
o Hulp om geconcentreerd aan de slag te blijven		
c. Communicatiemiddelen		
o Verwijzers ter vervanging van verbale communicatie (concreet materiaal, foto's, pictogrammen, gebaren)		
o Gebruik van communicatiemiddelen		
o Gebruik van gehoorapparaat		
d. Praktische redzaamheid		
o Begeleiding in het functioneel en structureel gebruik van hulpmiddelen		
o Hulp bij het uitvoeren of overnemen van eenvoudige of complexe taken/activiteiten		
o Hulp bij uitvoeren van vaardigheden die geleerd zijn tijdens therapie		
o Hulp bij of overnemen van oppakken, aanreiken, verplaatsen van dagelijks noodzakelijke dingen zoals het oppakken van dingen die op de grond zijn gevallen, het aanreiken van dingen die buiten bereik zijn geraakt, het verplaatsen van een boek, telefoon etc.		
o ADL materialen pakken en opbergen		
o ADL materialen hanteren		
o Verplaatsen van handen op werkblad		
o Hulp bij mobiliteit		
e. Organisatie van het onderwijs		
2. Persoonlijke verzorging		
a. Eten en drinken		
o Eten brood/ fruit /tussendoortje		
o Sondevoeding via Mickey button (inclusief aan-/en afkoppelen)		
b. Aan- en uitkleden		
o Aan en uitkleden bovenkleding (bv t.b.v. gym of zwemmen)		
o Schoenen aan/uit trekken en/of veters strikken		
o Spalken en/of steunkousen aan/uit trekken		
c. Toiletgebruik		
o Billen afvegen		
o Handen wassen na toiletgebruik		
o Zindelijkheidsstraining		
o Verschoning (staande of liggend)		
d. Medicatie		
o Medicatie aanreiken en/of toedienen		
o Toedienen oog-, oor- of neusdruppels of ooggel		
o Vernevelen/ inhaleren medicatie via voorzetkamers		
o Inspectie, verzorging, zalven van huid		
e. Overig		
3. Verpleegkundige handelingen		
a. Allergie		
b. Wondverzorging		
c. Medicatie		

Grijze tekst: valt niet onder de Jeugdwet.

Bijlage

Mogelijke vragen ter voorbereiding op een gesprek tussen onderwijs (school en SWV) en jeugdhulp (gemeente)

Onderstaande vragen zijn erop gericht om voor een leerling een onderwijs-zorgarrangementen te realiseren. Daarom is binnen de ondersteuningsstructuur van de school essentieel, dat de samenwerking met de gemeentelijke zorg vroegtijdig is georganiseerd. Betrek hierbij het [formulier risicoleerlingen](#).

De onderstaande vragen zijn erop gericht met elkaar tot een gezamenlijke taal te komen in de begeleiding rondom een leerling.

1. Wat is het integratief beeld van de betreffende leerling?
Vertel in twee minuten wie deze leerling is, waarbij je de volgende vragen kunt betrekken:
  - Waar is de leerling goed in? Wat vindt de leerling leuk?
  - Je maakt 'een foto' van de leerling. Dus wat zie je van de leerling?
  - Wat is de kernproblematiek (bijv. een laag IQ, verschil in onderdelen in het IQ-profiel)
2. Wat heeft deze leerling binnen de school nodig om onderwijs te ontvangen?
(zie het afwegingskader op bladzijde 2)?
  - De onderwijsondersteuning wordt geformuleerd in termen van onderwijs, educatie en ontwikkeling.
  - De aanvullende zorg en begeleiding wordt geformuleerd in termen van zelfredzaamheid, welbevinden en meedoen.
3. Wat heeft deze leerling aan diagnostiek, behandeling en begeleiding buiten de school nodig voor zijn ontwikkeling en om onderwijs mogelijk te maken?
4. Welke doelen wil je bereiken in de ontwikkeling van de leerling?
  - Aan welke onderwijsdoelen wordt gewerkt?
  - Aan welke zorgdoelen wordt gewerkt om de onderwijsdoelen te realiseren?
  - Hoe moet die zorg eruit zien?
  - Hoeveel uur kost dat?
5. Wie kan de aanvullende zorg en begeleiding binnen onderwijstijd vanuit de gemeente het beste bieden (zorgaanbieder, pedagogisch medewerker)?
  - Wat is er nodig om dit te regelen?